Núria: 2

Els murmuris omplien l'aula, acompanyats de rialles i converses que s'entrecreuaven pertot arreu. El xivarri i l'eufòria per haver acabat el curs escolar havien esvalotat l'ambient tranquil que normalment es respirava a classe.

Durant els últims dies de curs, havien mirat pel·lícules i havien jugat al pati. També havien aprofitat per xerrar una última vegada amb els professors que els havien acompanyat al llarg de tota l'ESO. Potser seria l'última vegada que es veurien, perquè, a partir d'aleshores, cadascú tiraria pel seu cantó.

Ningú no semblava fer gaire cas del que passava al seu voltant.

-Bona tarda, nois! Com anem? —va saludar l'Arturo, amb una veu que va ressonar per tota l'aula.

L'última classe del curs era de filosofia. Per a molts, no era més que una assignatura feixuga i avorrida, plena de preguntes sense resposta. Per això, consideraven que era una pèrdua de temps. D'altres, en canvi, sí que hi trobaven certa utilitat: era el moment perfecte per mirar el sostre i donar voltes als seus propis problemes mentre el professor, amb aquella veu monòtona, anava desgranant les seves teories.

-Suposo que avui no teniu gaire ganes de parlar d'Aristòtil, oi?

Les rialles no van trigar a fer-se sentir.

-Doncs, tant si us agrada com si no, avui no tindrem una hora lliure.

Un murmuri de protesta va recórrer tota l'aula mentre l'Arturo agafava un retolador vermell i escrivia una pregunta a la pissarra:

Els éssers humans som realment amos del nostre destí?

-Karl Popper defensava que no podem predir del tot el futur. Per a Jean-Paul Sartre, no naixem amb un destí escrit, sinó que el construïm amb les nostres decisions. En canvi, Spinoza creia que tot passa per una raó i que res no és casualitat. I vosaltres, què en penseu?

El silenci es va apoderar de l'aula.

-Va, animeu-vos! Que no mossego!

Finalment, una de les noies va aixecar la mà.

-Mira, per fi algú s'hi atreveix! Digues, Núria, tu què en penses?

-Doncs jo crec que sí, que podem decidir el nostre destí. Al cap i a la fi, prenc decisions constantment. De fet, ara mateix m'estic començant a plantejar si haver vingut a aquesta classe ha estat una de les pitjors que he pres mai.

Tothom va esclafir a riure.

L'Arturo, lluny d'ofendre's, va somriure. Abans que pogués dir res, en Pau va aixecar la mà.

-Doncs jo crec que no som amos del nostre destí. Tot està condicionat per algun motiu, encara que no en siguem conscients. Fins i tot les decisions que creiem nostres.

Mentre parlava, mirava directament la Núria, que va posar els ulls en blanc en veure que li portava la contrària.

A partir d'aquell moment, la conversa es va descontrolar en qüestió de segons. Tothom volia dir-hi la seva, les opinions se solapaven i ningú no semblava disposat a donar el braç a tòrcer.

Finalment, l'Arturo va picar un parell de cops a la taula amb el retolador.

-Bé, bé! M'agrada veure que avui teniu tantes ganes de participar. Però deixarem de banda, per un moment, els filòsofs i les seves teories. Us en recordeu, que a principi de curs us vaig demanar que escrivíssiu sobre decisions de les quals us penedíeu i experiències que us haguessin marcat? —el silenci es va fer notar—. Ja m'ho esperava. La meitat no se'n recorda de res —va dir l'Arturo, amb un somriure.

Es va asseure damunt la taula, va agafar un paquet de fulls que tenia al costat i va començar a remenar-los.

-A veure, a veure… N'hi ha alguns que no tenen pèrdua.

En va treure un i va començar a llegir en veu alta.

«Sempre em penediré d'haver dit: «Va, sí, ja ho farem». Em pensava que tindríem temps de sobres per anar al cinema o sortir a dinar amb el meu avi. Però jo sempre estava ocupat amb els amics o jugant a videojocs, convençut que ell podia esperar. No em vaig plantejar mai que aquell «ja ho farem» acabaria convertint-se en un «ja no podrem». Ara, aquelles sortides que semblaven tan senzilles han quedat pendents per sempre. I sempre em penediré de no haver passat els últims dies de vida del meu avi amb ell. Pensava que ja tindríem temps de parlar i de fer tot allò que anàvem deixant per a més endavant. Però no va ser així.»

L'Arturo va abaixar el full i va passejar la mirada per l'aula.

-Quan diem «ja ho faré», estem prenent una decisió o simplement donem per fet que demà continuarà existint per a nosaltres?

Ningú no va contestar.

L'Arturo va assentir lleugerament, com si ja s'esperés aquella reacció, i va tornar a remenar els papers.

-Bé, continuem, que encara ens queden uns quants fulls. Mireu, aquest també té la seva gràcia.

Va agafar un altre escrit i va començar a llegir.

«Jo no em penedeixo de res. Si vaig fer alguna cosa, era perquè em semblava la millor opció. No penso passar-me la vida donant voltes al passat. Tampoc és que tingui gaires experiències que em facin reflexionar. Soc un tio bastant tranquil.»

-Quina capacitat d'autocrítica! Tenim aquí un futur filòsof —va fer broma l'Arturo.

«Tot i això, explicaré una cosa que em va passar de petit. M'agradava pujar a les golfes de casa, on guardàvem les joguines velles. Un dia buscava el meu cotxet blau i el vaig trobar darrere d'unes caixes. En agafar-lo, vaig arrossegar un paper vell que hi havia a sota. El vaig recollir i vaig llegir-hi una frase que, per alguna raó, encara recordo perfectament:

"Rotonda de la Lluna. Sortida 2."

No sé què significava ni per què era allà. Sigui com sigui, em sorprèn recordar tan bé una frase tan absurda d'un dia qualsevol de la meva infantesa.»

-Això vol dir que ja preveies que acabaries venint a aquesta presó —li va etzibar un company.

La classe va esclafir a riure una altra vegada. Tothom, excepte l'Arturo.

Ell sabia que aquella frase no era cap bestiesa. Per un instant, la seva expressió va canviar, com si aquelles paraules li haguessin recordat alguna cosa. Després va dirigir la mirada cap a la finestra, des d'on es veia la rotonda situada davant de l'institut.

-No rigueu —va dir, prou seriós perquè les rialles s'apaguessin—. Per què recordem algunes coses durant anys i n'oblidem d'altres que semblen molt més importants?

Va deixar el full damunt la resta.

-Potser algun record no adquireix significat fins que arriba el moment adequat. I si allò que recordem sense saber per què fos un advertiment? Ens n'adonaríem a temps?

Alguns alumnes van somriure, acostumats a les reflexions existencials del professor. D'un gra de sorra feia una muntanya i et feia creure que sempre hi havia estat allà. Mentrestant, també miraven el rellotge i preparaven les motxilles. Faltava poc perquè acabés l'hora. I el curs.

-Sí, sí, ja m'he adonat que només queden quinze minuts. Tranquils, que no us faré quedar-vos més estona. Però, abans d'acabar, parlarem de la mitologia grega. Els grecs també es preguntaven pel destí, i les Moires en són un bon exemple.

L'Arturo es va girar cap a la pissarra i va escriure tres noms en majúscules: CLOTÓ, LÀQUESIS i ÀTROPOS.

-Les Moires eren tres germanes que controlaven el destí de tothom, fins i tot dels herois i dels déus. Cadascuna tenia una funció: Clotó filava el fil de la vida i representava el naixement; Làquesis en mesurava la durada, simbolitzant el camí de la vida, i Àtropos, la més temuda, el tallava quan arribava l'hora de morir.

L'Arturo va deixar el retolador sobre la taula. Alguns alumnes van intercanviar mirades.

-Segons aquesta visió del món, el destí no era una cosa que poguessis negociar. Per molt que intentessis fugir-ne, les teves decisions podien acabar conduint-te, precisament, cap a allò que volies evitar. Creieu que conèixer el vostre destí us faria més lliures o us convertiria en presoners d'allò que sabeu?

-Home, conèixer el futur sempre seria un avantatge —va respondre en Jordi des de l'última fila—. Així podria aprofitar el temps que em quedés.

-Ah, sí? —va replicar l'Arturo, alçant una cella—. I si el problema no fos el temps que et queda, sinó el fet de saber que no és gaire?

El noi va arronsar les espatlles, sense saber ben bé què contestar.

-No us fa una mica de por pensar que la vida se us escapa de les mans? Que cada decisió que preneu us acosta a un final que, tard o d'hora, arribarà? I si intentéssiu fugir-ne, què passaria? I si, sense adonar-vos-en, l'únic que féssiu fos agafar el camí que us hi conduiria directament?

La mort era un tema del qual gairebé mai no parlaven obertament. Sempre semblava una cosa llunyana, una realitat reservada a la gent gran o a aquells que ja havien viscut prou. Però ningú no podia saber amb certesa què passaria l'endemà, ni si tindria temps de fer tot allò que deixava per a més endavant. Què significava deixar d'existir, deixar de sentir, de pensar, de ser conscient del món que t'envoltava?

-Bé, nois… —va dir finalment l'Arturo, trencant el silenci amb un somriure cansat—. No poseu aquestes cares! Que no us estic anunciant la fi del món. Al capdavall, tots tenim els dies comptats, oi?

Just en aquell moment, va sonar el timbre.

Les potes de les cadires van grinyolar contra el terra, les motxilles van començar a tancar-se de qualsevol manera i les converses van tornar a omplir l'aula. Ningú no volia acabar el curs amb aquella sensació estranya al cos. Així doncs, en qüestió de segons, van recuperar els costums de sempre: les bromes, les rialles, els plans per a aquella nit i les discussions sobre quin autobús havia d'agafar cadascú o on sortirien a celebrar que, per fi, havien acabat l'ESO.

L'Arturo es va aixecar lentament de la cadira i va començar a recollir els seus papers. Va desar els apunts dins la carpeta i va deixar la llista d'assistència damunt la taula.

Aquell també era el seu últim dia. Després de tants anys ensenyant en aquella escola, havia arribat el moment de jubilar-se. Havia vist generacions senceres d'alumnes passar per aquelles aules i tots, d'una manera o altra, li havien deixat algun record.

Va agafar el maletí de pell que sempre l'acompanyava, es va cordar la jaqueta i es va ajustar les ulleres sobre el pont del nas. Abans de sortir, va fer una última ullada a l'aula.

Una barreja de nostàlgia i satisfacció li va dibuixar un somriure als llavis.

Tenia la sensació d'haver fet el que calia. I, amb aquell pensament, va tancar la porta darrere seu.

Cinc minuts després que el professor marxés, la Núria va entrar corrents a l'aula.

-Va, va, va… Si us plau, que encara hi sigui!

Havia oblidat el mòbil. Va deixar anar un sospir d'alleujament en comprovar que la porta continuava oberta.

Es va dirigir de pressa cap al pupitre, va agafar el telèfon i se'l va ficar a la butxaca.

-Ja està. Salvada per la campana —va murmurar.

Quan es disposava a marxar, però, va veure que la pissarra encara era plena d'escrits.

La pregunta continuava allà, escrita amb retolador vermell:

Els éssers humans som realment amos del nostre destí?

La Núria va arrufar el front. No sabia ben bé per què, però aquelles paraules li van provocar una sensació estranya. Potser era perquè l'Arturo les havia repetit durant tota la classe. O potser perquè, per primera vegada, s'havia plantejat que no tenia una resposta tan clara com s'havia pensat.

Va apartar la mirada i es va disposar a sortir, però aleshores va veure un paper damunt la taula del professor. La llista d'assistència. Era estrany que l'Arturo se l'hagués deixada. Sempre havia estat un home meticulós, d'aquells que ho tenien tot sota control i que s'adonaven de seguida si faltava qualsevol cosa.

La curiositat va poder més que la pressa. Es va acostar a la taula i va agafar el full.

-Núria! Va, que perdràs l'autobús! —va cridar algú des del passadís.

-Ja vinc!

Va deixar la llista sobre la taula i es va girar per marxar, però alguna cosa la va fer aturar en sec.

Va tornar a mirar el full. No hi havia cap marca al costat dels noms. Ni creus, ni observacions, ni anotacions sobre les faltes d'assistència. Només hi apareixien els noms de tots els alumnes de la classe i, al costat de cadascun, un número.

La Núria va parpellejar, desconcertada.

Júlia: 10 500; Jordi: 3 000; Martí: 0; Núria: 2.

Es va quedar mirant el número durant uns segons.

-Què coi…?

Va repassar la resta de la llista, intentant trobar-hi alguna explicació. Potser eren codis interns del centre. O números d'expedient. Potser l'Arturo havia apuntat alguna cosa per a l'any següent i se li havia oblidat esborrar-la.

Sí, segurament era això. Va deixar el full damunt la taula i va fer mitja volta.

-Núria! L'autobús!

-Que ja vinc, òstia!

Va sortir de l'aula gairebé corrents.

Però, mentre baixava les escales, la veu de l'Arturo va obrir-se pas dins del seu cap.

«Al capdavall, tots tenim els dies comptats.»

Va alentir el pas.

«I si intentéssiu fugir-ne, què passaria? I si l'únic que féssiu fos agafar el camí que us hi conduiria directament?»

La Núria es va aturar al replà de l'escala.

Va mirar el mòbil, com si esperés trobar-hi alguna resposta, però la pantalla continuava apagada.

-No siguis idiota —es va dir a si mateixa, intentant treure's aquella idea del cap—. Són números. I prou.

Va inspirar profundament i va sortir de l'institut. No tenia cap sentit espantar-se per uns simples números.

-Va, que no t'esperarem tot el dia! —va cridar algú des de la vorera.

La Núria va somriure i va accelerar el pas. Ja era a punt d'arribar a la vorera quan un clàxon estrident va trencar el xivarri del carrer. Un autobús s'acostava a la rotonda. En veure'l, la Núria va recordar els números de la llista i, sobretot, aquell zero.

-Aparta't! —va cridar, assenyalant el vehicle.

En Martí, en sentir la Núria, va fer un pas enrere.

Una esquitxada li va tacar la cara mentre els crits de la gent inundaven l'ambient.

La Núria es va quedar glaçada. Va notar la humitat al front, a les galtes, als llavis. Instintivament, es va passar els dits per la cara, però es va aturar en veure'ls tacats de vermell.

El noi que feia un moment l'esperava a la vorera jeia a terra, immòbil.

Algú va deixar anar un crit. Una noia es va tapar la boca i va començar a plorar, mentre els altres corrien cap a ell. Però la Núria no podia moure's. No podia apartar els ulls del seu company.

Va recordar les paraules de l'Arturo: «I si intentéssiu fugir-ne, què passaria? I si, sense adonar-vos-en, l'únic que féssiu fos agafar el camí que us hi conduiria directament?»

La Núria va mirar el cos immòbil del seu company. El crit encara li ressonava dins del cap. Si no hagués cridat… Aleshores, el número de la llista li va tornar a la ment, més clar que mai.

Núria: 2.

«Al capdavall, tots tenim els dies comptats.»

FI